

NEMZETI NÉPEGÉSZSÉGÜGYI ÉS GYÓGYSZERÉSZETI KÖZPONT KÖZEGÉSZSÉGÜGYI FŐOSZTÁLY

A légszennyezettség ellenőrzése és értékelése

A környezeti levegő minősége kockázati tényezője az emberi egészségnek és a környezetnek egyaránt. Az ember egészségének védelme és életfeltételeinek biztosítása érdekében a lakott területek levegőminőségének szabályozására stratégiákat kell kidolgozni és megvalósítani.

A szabályozási rendszerben a levegőminőség ellenőrzése meghatározó szerepet tölt be.

A levegőminőség megállapításának leginkább objektív eszköze a mérésekkel történő ellenőrzés, azaz a **monitoring**. A monitoring célja a lakossági expozíció meghatározása és az egészségügyi hatások felmérése, a szennyezettség időbeni és területi megoszlásának megállapítása.

Fontos feladata a légszennyezettség és a nemzeti/nemzetközi határértékeknek való megfelelés vizsgálata, a szennyezettségi vészhelyzetek jelzése (szmogriadó) és a lakosság tájékoztatása a levegőminőség állapotáról, valamint a lakossági panaszok kivizsgálása. A monitoring objektív eszköz a döntéshozók kezében a levegőminőség-szabályozás területén. A mérési eredmények felhasználhatók az emisszióforrások azonosításában, a településrendezésben, a közlekedés-szervezésben, a város- és iparfejlesztésben és a környezeti hatásvizsgálatok készítésében. A levegőminőségi trendanalízis segíthet a jövő légszennyezettségi problémáinak megfogalmazásában. A levegővédelmi követelményeket az országos és regionális környezetvédelmi, illetve társadalmi, gazdasági programok, tervek, a területfejlesztési, terület- és településrendezési tervek, településfejlesztési terv kidolgozása során, valamint a helyi önkormányzatok környezetvédelmi programjaiban, a gazdálkodó szervezetek terveiben és a műszaki tervezésben érvényesíteni kell (*a levegő védelméről* szóló 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 306/2010. Korm. rendelet) előírásai szerint).

Sok esetben azonban a mérés egyedül nem elegendő. Szükséges kiegészítésként más értékelési módszereket is alkalmazni, mint például a **modellszámítást**, az emisszió leltárt és emisszió mérést, az interpolációt, a térképes megjelenítést és az egyszerű **becslési technikát**. A levegőminőség mérése és a modell-alapú értékelés egymást kiegészítő módszer. A modellszámítás hatékony eszközként alkalmazható a szennyezettség előrejelzésére és az ellenőrző stratégiák optimalizálására. A módszer használhatóságát növeli a monitoring adatokkal történő validálás. Önállóan azonban csak korlátozottan használható, mivel csupán megközelítő információt ad a légszennyezettség mértékéről és területi eloszlásáról.

Magyarországon a levegőterheltségi szintet, és a légszennyezettségi határértékek betartását az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat (a továbbiakban: OLM) vizsgálja (<https://legszenyezettseg.met.hu/>). A mérőhálózat automata (folyamatos) működésű és manuális mérőállomásokból áll, melyet a környezetvédelmi feladatkörében eljáró vármegyei kormányhivatalok, illetve a HungaroMet Nonprofit Zrt. (korábban Országos Meteorológiai Szolgálat) üzemeltetnek. A levegőterheltségi vizsgálatok kiterjednek minden olyan léghőri

(időjárási) jelenségre is, amely a levegő minőségét bármilyen módon és mértékben befolyásolhatja. A hálózat működését a HungaroMet Nonprofit Zrt. felügyeli, a Levegőtisztaság-védelmi Referencia Központ (a továbbiakban: LRK) feladata a szakmai irányítás mellett a minőségirányítási és az országos adatközponti feladatok végzése is.

Az OLM által mért levegőterheltségi adatok interneten keresztül történő elérhetőségét, és a nyilvánosság folyamatos tájékoztatását, a környezetvédelemért felelős miniszter az LRK útján biztosítja (306/2010 (XII.23.) Korm. rendelet előírásai szerint).

Hazánkban a levegőminőség megítélése a fent említett OLM adatbázisának felhasználásával a következő szempontok alapján történik:

- a légszennyezettség mértéke és időbeli alakulása,
- a légszennyezettség szezonális jellege,
- a légszennyezettség területi változása.

A települések légszennyezettsége térben és időben változik a különböző források, illetve a fent leírt, egyéb befolyásoló tényezők emissziója függvényében. A lakosság és a környezet expozícióját döntő mértékben meghatározza a források viszonylagos területi elhelyezkedése. Ebből következően az értékelés fő szempontja a légszennyezettség tér- és időbeli felbontásának megállapítása. *A levegőterheltségi szint és a helyhez kötött légszennyező források kibocsátásának vizsgálatával, ellenőrzésével, értékelésével kapcsolatos szabályokról* szóló 6/2011. (I. 14.) VM rendelet szabályozza a levegőterheltségi szint vizsgálatát, ellenőrzését és értékelését.

A levegőminőségi állapot jellemzésének alapja a határértékekkel történő összevetés, amely a határérték-túllépések mértékének és számának vizsgálatát jelenti. A légszennyezettség egészségügyi határértékeit a 4/2011. VM rendelet tartalmazza. A rendelet tartalmazza a tájékoztatási és riasztási küszöbértékeket is, melyek alapján történik a füstköd-riadó terv végrehajtása. Azokon a településeken, ahol a szmoghelyzet kialakulásával kell számolni, és a légszennyezettség folyamatos mérésének feltételei adottak, a veszélyhelyzet elkerüléséhez és az esemény tartósságának csökkentéséhez füstköd-riadó tervet kell kidolgozni a 306/2010. Korm. rendelet alapján. A füstköd-riadó terv készítésének feltételeit és tartalmi követelményeit a 306/2010. Korm. rendelet 2. melléklete tartalmazza.

A levegőtisztaság-védelmi ügyben az elsőfokú hatósági jogkör a 306/2010. Korm. rendelet alapján - az a) – c) pontokban foglalt kivétellel – a területi környezetvédelmi hatóság gyakorolja.

a) a járási környezetvédelmi hatóság

- a legfeljebb 500 kWth névleges bemenő hőteljesítményű, háztartási és közintézmény tüzelőberendezés forrásával,
- az összesen 140 kWth-nál kisebb névleges bemenő hőteljesítményű, nem az a) pont szerinti kizárólag füstgázt kibocsátó tüzelőberendezés forrásával,
- az egy háztartásban élő személy(ek) mindennapi szükségleteinek kielégítésére, otthona fenntartására szolgáló tevékenység és az ahhoz használt berendezés forrásával,
- a nem gazdálkodó szervezet által végzett tevékenység okozta bűzterheléssel, és
- a nem gazdálkodó szervezet által működtetett diffúz légszennyező forrással
- kapcsolatos levegőtisztaság-védelmi hatósági ügyben jár el első fokon.

b) a polgármester, fővárosban a főpolgármester a füstköd-riadó terv végrehajtásával kapcsolatos levegőtisztaság-védelmi hatósági ügyben jár el.

c) a környezetvédelemért felelős miniszter jár el az átmeneti nemzeti tervben foglalt, a tüzelőberendezés legnagyobb megengedett kibocsátási mennyiségének meghatározásával kapcsolatos levegőtisztaság-védelmi hatósági ügyben.